

RAAP Adviesdocument 1223

Type onderzoek	: advies
Toponiem plangebied	: Hardewijkerweg 5-7 - Priesnitzlaan 2-2a
Plaats	: Laag-Soeren
Gemeente	: Rheden
Provincie	: Gelderland
Opdrachtgever	Van Eijbergen Vastgoed B.V.
RAAP-projectcode	: RHPZ
Auteur(s)	: J. Vosselman MA
Versie	: 23 september 2021

Inleiding

In opdracht van Van Eijbergen Vastgoed B.V. heeft RAAP in september 2021 een archeologisch advies opgesteld voor het plangebied Hardewijkerweg 5-7 - Priesnitzlaan 2-2a te Laag-Soeren, gemeente Rheden (figuur 1). Opdrachtgever heeft bij de gemeente een verzoek ingediend voor samenvoeging van de bedrijfsbestemmingen Priesnitzlaan 2a en Hardewijkerweg 5-7.

Momenteel wordt een aanzienlijk gedeelte van het zand van het grondverzetbedrijf opgeslagen in het noordwestelijke deel van het plangebied op grond met een agrarische bestemming. Door het samenvoegen van de bedrijfsbestemmingsvlakken en het verschuiven ervan komt de huidige zandopslag grotendeels binnen de bedrijfsbestemming te liggen en wordt daarmee gelegaliseerd. Het huidige gebruik zal in dat geval niet wijzigen. Wel zal in de toekomst dit deel worden voorzien van oppervlakteverharding met een bijbehorende ondiepe versterking van de bodem (<30 cm –mv).

In het centrale deel zal in de loop van tijd een nieuwe bedrijfshal worden vervaardigd (figuur 2). De omvang van deze hal bedraagt ca.500 m². De nieuwbouw zal worden gefundeerd op poeren of vergelijkbaar. De huidige bestrating zal hierbij gehandhaafd blijven.

Middels een quickscan heeft RAAP bepaald of nader archeologisch onderzoek in het kader van deze bestemmingsplanwijziging zinvol is.

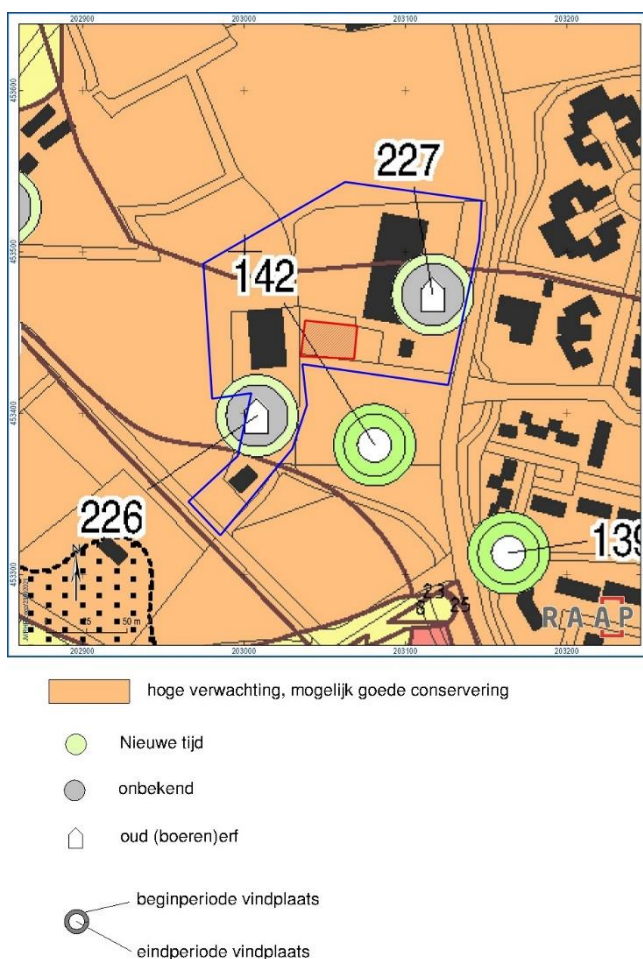
Figuur 1. Ligging plangebied (rood gearceerd). Inzet: ligging in Nederland.

Juridisch en beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

Het plangebied valt op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Rheden grotendeels binnen een zone van daluispoelingswaaierlobben (Willemse & Wijnen, 2012). Aan deze zones is een hoge archeologische verwachting toegekend voor resten uit alle perioden. In het grootste deel van het plangebied, - daar waar eventueel grondverzet en ophoging zal plaatsvinden - zijn deze sedimenten afgedekt door een plaggendeek. Ter plaatse de erven van Priesnitzlaan 2a en Hardewijkerweg 7 staat historische bebouwing aangegeven (afkomstig van de kadastrale minuut 1832).

Het beleid voor de zone van daluispoelingswaaierlobben schrijft voor dat er bij bodemingrepen groter dan 250 m² en die dieper reiken dan 30 cm -mv een archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. Voor de historische erven plus een buffer van 25 m gelden de ondergrenzen 100 m² en 30 cm -mv. Voor beide beleidscategorieën geldt tevens een onderzoeksplicht wanneer er meer dan 1 m wordt opgehoogd. Deze voorschriften zijn verankerd in het 'Parapluplan archeologie Rheden 2013', respectievelijk middels een dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 2' en 'Waarde – archeologie 1.

Figuur 2. Het plangebied (blauw omlijnd) en de globale ligging van de nieuwbouw (rood gearceerd) op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Rheden (Willemse & Wijnen, 2012).

Invloed van de werkzaamheden en toekomstig gebruik

Eventuele grondwerkzaamheden ten behoeve van aanleg van bestrating in het noordwestelijke deel van het plangebied zullen niet dieper reiken dan 30 cm –mv. In het centrale deel zal in de loop van tijd een nieuwe bedrijfshal worden gerealiseerd. De omvang van deze hal bedraagt ca.500 m², waarbij de nieuwbouw zal worden gefundeerd op poeren of vergelijkbaar. De huidige bestrating zal hierbij gehandhaafd blijven, waardoor het te vergraven oppervlak dermate gering is, dat deze de gemeentelijke ondergrens niet zal overschrijden.

Het vigerende beleid schrijft daarnaast voor dat ophoging >1 m niet mag worden overschreden. De binnen het plangebied aanwezige gronddepots kunnen als zodanig worden beschouwd. Door ophoging kan consolidatie van bodemlagen plaatsvinden – inclusief lagen die deel uitmaken van een archeologische vindplaats (Huisman e.a., 2011). Onder invloed van belasting wordt de bodem samengedrukt (zetting). Zand en grind hebben in de regel een relatief stevig korrelskelet en comprimeren daardoor relatief weinig in vergelijking met veen en klei. Bovendien zijn de sedimenten binnen het plangebied homogeen van samenstelling. Het gevaar schuilt erin wanneer door de aanwezigheid van grote artefacten of stevige bouwresten een heterogene samenstelling ontstaat, waardoor de bodem ongelijkmatig wordt samengedrukt en er reliëf ontstaat die oorspronkelijk niet voorkwam (vervorming). Deze resten worden binnen het plangebied niet verwacht.

Een mogelijk bijkomend effect van ophoging is verblauwing. Door afdekking ontstaat een tekort aan zuurstof, waardoor bodem én grondsporen blauw verkleuren en mogelijk niet meer zichtbaar zijn. Mocht een afdekking of ophoging na enige tijd weer worden verwijderd, dan zal de toestand waarschijnlijk geleidelijk terugkeren naar de oorspronkelijke situatie (Huisman e.a., 2011). De snelheid waarmee dat gebeurt is echter niet te voorspellen. Ervaringen in het veld geven aan dat de blauwe kleur soms binnen enkele uren na het openleggen van een opgravingsput verdwijnt, en dat sporen dan (beter) zichtbaar worden. In andere gevallen is de blauwe kleur na een of enkele dagen nog onveranderd. Verblauwing komt echter met name voor in fijne sedimenten in bijvoorbeeld het Rivierengebied en wordt binnen het plangebied niet verwacht.

Conclusie en advies

De eventueel binnen het plangebied benodigde graafwerkzaamheden zullen gering zijn en overschrijden de gestelde ondergrenzen van het gemeentelijk beleid niet. Hoewel de gronddepots kunnen worden beschouwd als ophoging >1m, worden negatieve invloeden hiervan op eventuele archeologische resten gezien de ligging op smeltwaterafzettingen niet verwacht (vervorming, verblauwing).

Op basis van de bevindingen van deze quickscan adviseert RAAP in het kader van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging geen nader archeologisch onderzoek. Wel blijven de dubbelbestemmingen Waarde – Archeologie gehandhaafd, zodat bij de aanvraag van eventuele toekomstige omgevingsvergunningen alsnog archeologisch onderzoek noodzakelijk kan worden geacht.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht toch archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Dit document geeft een advies. De bevoegde overheid, de gemeente Rheden, neemt het uiteindelijke besluit.

Literatuur

Huisman, D.J.,J. Bouwmeester, G. de Lange, Th. van der Linden, G. Mauro, D. Ngan - Tillard, M. Groenendijk, T. de Ridder, C. van Rooijen, I. Roorda, D. Schmutzhart, R. Stoevelaar, 2011. De invloed van bouwwerkzaamheden op archeologische vindplaatsen. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Willemse, N.W. & J.A.T. Wijnen, 2012. Archeologie in de gemeente Rheden: actualisatie archeologische kaarten. RAAP-rapport 2534. Weesp.

Figuren

Figuur 1. Ligging plangebied (rood gearceerd). Inzet: ligging in Nederland.	2
Figuur 2. Het plangebied (blauw omlijnd) en globale ligging nieuwbouw (rood gearceerd) op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Rheden (Willemse & Wijnen, 2012).	3